

دوس آموزگاہہای وزارت داوگری

آموزگاہ قضائی

دوس آفای دگری شایگان

دنبالہ شمارہ پیش

حقوق مدنی

پرداخت . همینطور است در صورتی کہ مستحق نفقہ دو فرزند
متمنکن داشته باشد .

د- واجب النفقہ بیش از یکی است

«اگر اقارب واجب النفقہ متعدد باشند در منفق نتواند نفقہ
ہمہ آنہارا بدهد اقارب در خط عمودی نزولی مقدم بر اقارب
در خط عمودی صعودی خواهند بود» (مادہ ۱۲۰۲ قانون
مدنی) . ممکن است مستحقین نفقہ در خط صعودی یا نزولی باشند
مثلاً منفق چند پسر یا پدر و مادر واجب النفقہ داشته
باشد قانون مصرحاً تکلیف این مورد را معین نکرده است ولی
جای تردید نیست کہ باید نفقہ بین آنها قسمت شود .

بند سوم - ضمانت اجراء نفقہ

واجب النفقہ میتواند برای مطالبہ نفقہ خود بمحکمہ
رجوع نماید (مادہ ۱۲۰۵ قانون مدنی) حاکم منفق را بادی
نفقہ محکوم میکند . اگر منفق از ادای نفقہ استنکاف نماید
محکمہ بشکایت واجب النفقہ اورا بحبس تأدیبی از ۳ ماہ تا
یکسال محکوم خواهد کرد . اگر در این ضمن منفق نفقہ را
پرداخت تعقیب منفق و با اجراء حکم موقوف میشود (مادہ
۲۱۴ قانون مجازات عمومی) شرع ہم منفق مستنکف را
بوسیلہ حبس بادیاء نفقہ مجبور میکند و با ازماوان اواسیفاء
نفقہ می نماید .

در خصوص اقامہ دعوی نفقہ توجہ باین نکتہ لازم
است کہ حکم محکمہ را جم بنفقہ آیندہ است نہ گذشتہ زیرا
چنانکہ از تعریف انفاق بر می آید نفقہ برای رفع احتیاج
آنی مستحق نفقہ است نہ احتیاجات گذشتہ او ولی این اصل

ب - نفقہ پدر و مادر و اجداد

بموجب مادہ ۱۲۰۰ قانون مدنی «نفقہ ابوین بارعبات
الاقرب فالاقرب بعهدہ اولاد و اولاد اولاد است» بنا بر این
نفقہ پدر یا مادر بعهدہ فرزند و در صورت نبودن فرزند یا
متمنکن نبودن او بعهدہ نوه است و بهمین ترتیب .

ممکن است منفق یا مستحق نفقہ یا ہر دو بیش از یک
نفر باشد تکلیف دو صورت اول را ذیلاً تمین میکنیم ترتیب
وضع سوم یعنی تعدد منفق و مستحق نفقہ ضمناً معلوم خواهد شد

ج - منفق بیش از یک نفر است

در اینصورت منفق ہا یا در خط صعودی و نزولی هستند
یا فقط در یکی از آنہو خط .

۱ - «ہر گاہ بکنفر ہم در خط عمودی صعودی و ہم
در خط عمودی نزولی اقارب داشته باشد کہ از حیث الزام
بانفاق در درجہ مساوی هستند نفقہ اورا باید اقارب مزبور
بحصہ متساوی تأدیہ کنند بنا بر این اگر مستحق نفقہ پدر
و مادر و اولاد بلا فصل داشته باشد نفقہ اورا باید پدر و اولاد
او متساویاً تأدیہ کنند بدون اینکہ مادر سهمی بدهد و
همچنین اگر مستحق نفقہ مادر و اولاد بلا فصل داشته باشد
نفقہ اورا باید مادر و اولاد متساویاً بدهند»

۲ - در حالت دوم نیز حال بهمین منوال است چنانکہ
بایان مادہ ۱۱۹۹ قانون مدنی میگوید اگر چند نفر از اجداد
و جدات از حیث درجہ اقریب مساوی باشند نفقہ را باید بحصہ
متساوی تأدیہ کنند مثلاً مستحق نفقہ جد یا جدہ مادری و
جدہ پدری دارد نفقہ اورا این دو نفر متساویاً خواهند

میگوید «طفل باید مطیع ابوين خود بوده و در هر سنی که باشد باید بانها احترام کند» (ماده ۱۱۷۷ قانون مدنی)

بند دوم - حضانت با کیست

حضانت طفل با مادر یا پدر است باین ترتیب که «برای نگاهداری طفل مادر تا دو سال از ولادت او اولویت خواهد داشت پس از انقضاء این مدت حضانت با پدر است مگر نسبت باطفال اناث که تا سال هفتم حضانت آنها با مادر خواهد بود» (ماده ۱۱۶۹ قانون مدنی) بنا بر این پدر تا دو سالگی و دختر تا هفت سالگی در حضانت مادر است و از آن بعد در حضانت پدر ولی این ترتیب در موردی است که پدر و مادر هر دو در حیات باشند و الا یعنی «در صورت فوت یکی از ابوين حضانت طفل با آنکه زنده است خواهد بود هر چند متوفی پدر طفل بوده و برای او قیم معین کرده باشد» (ماده ۱۱۷۱ همان قانون) مدت حضانت مادر را قانون صریحاً معین نموده است ولی مدت حضانت پدر از طبیعت حضانت مستفاد میشود چه حضانت مخصوص صغیر است نه کبیر پس حضانت بکبر طفل خاتمه پیدا میکند «اگر مادر در مدتی که حضانت طفل با اوست مبتلا بجنون شود یا با دیگری شوهر کند حق حضانت با پدر خواهد بود» (ماده ۱۱۷۰ قانون مدنی) حق حضانت یکی از ابوين دیگری را از حق ملاقات طفل محروم نمیکند و این مطلب در ماده ۱۱۷۴ قانون مدنی بطریق ذیل بیان شده «در صورتیکه بعثت طلاق یا هر جهت دیگر ابوين طفل در يك منزل سکونت نداشته باشند هر يك از ابوين که طفل تحت حضانت او نمی باشد حق ملاقات طفل خود را دارد تعیین زمان و مکان ملاقات و سایر جزئیات مربوط بآن در صورت اختلاف بین ابوين با محکمه است»

بند سوم - ضمانت اجرای حضانت

ممکن است شخص بغیر حق طفل را نگاهداشته و از سپردن او بوالدین امتناع کند و یا شخصی که تکلیف حضانت بعهده اوست از تکلیف خود سر بیچی نموده و یا آنکه لیاقت حضانت طفل را نداشته باشد. قانونگذار در این موارد برای حق یا تکلیف حضانت ضمانت اجرای تعیین نموده است.

چنانکه سابقاً دیدیم بر نفقه زن صادق نیست (ماده ۱۲۰۶ قانون مدنی)

قسمت دوم

حضانت یا نگاهداری اطفال

در موضوع حضانت ابتداء تعریف و حدود آن و بعد اشخاصی که حضانت بعهده آنهاست و بالاخره ضمانت اجرای حضانت را توضیح میدهم

بند اول - تعریف و حدود حضانت

حضانت یا نگاهداری اطفال حق و تکلیفی است (ماده ۱۱۶۸ قانون مدنی) که پدر یا مادر نسبت بطفل خود دارند [ماده ۱۱۶۹ همان قانون] شیر دادن طفل از لوازم حضانت محسوب نمیشود یعنی «مادر مجبور نیست که بطفل خود شیر بدهد مگر در صورتیکه تغذیه طفل بغیر شیر مادر ممکن نباشد» (ماده ۱۱۷۶ قانون مدنی) ماده مزبور متکی بآیه ۶ از سوره طلاق است. حقوق و تکالیف ذیل از لوازم حضانت است:

۱ - تربیت طفل

بموجب ماده ۱۱۷۸ قانون مدنی «ابوين مکلف هستند که در حدود توانائی خود بتربیت اطفال خویش بر حسب مقتضی اقدام کنند و نباید آنها را مهمل گذارند» بنا بر این پدر و مادر در صورت قدرت و استطاعت باید در حدود توانائی بتربیت اطفال خود بپردازند.

۲ - تنبیه طفل

«ابوين حق تنبیه طفل خود را دارند ولی با استناد این حق نمیتوانند طفل خود را خارج از حدود تأدیب نمایند» (ماده ۱۱۷۹ همان قانون) در بعضی از قوانین فرنك حدود تنبیه از این مصرح تر است (قانون مدنی فرانسه ماده ۳۷۵ - ۳۷۷)

۳ - اطاعت طفل

در مقابل هر حق تکلیفی است و در مقابل حقی که طفل بوالدین خود دارد قانونگذار او را مجبور باطاعت آنها نموده